

**УХВАЛА
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Ковбеля Максима Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) статей 51⁴, 52² Закону України „Про запобігання корупції“, пункту 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України «Про внесення змін до Закону України „Про запобігання корупції“ щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції»

Київ
27 листопада 2025 року
№ 228-2(II)/2025

Справа № 3-205/2025(409/25)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у такому складі:

Лемак Василь Васильович – головуєчий,
Водянніков Олександр Юрійович – доповідач,
Юровська Галина Валентинівна,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Ковбеля Максима Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) статей 51⁴, 52² Закону України „Про запобігання корупції“ від 14 жовтня 2014 року № 1700–VII (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 49, ст. 2056) зі змінами, пункту 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України «Про внесення змін до Закону України „Про запобігання корупції“ щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції» від 15 грудня 2020 року № 1079–IX (Відомості Верховної Ради України, 2021 р., № 17, ст. 154).

Заслухавши суддю-доповідача Водяннікова О.Ю. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Суб'єкт права на конституційну скаргу – Ковбель Максим Миколайович (далі – Заявник) – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням (вхідний № 18/409 від 27 жовтня 2025 року) перевірити на відповідність частинам першій, другій статті 126, статті 151² Конституції України (конституційність) статті 51⁴, 52² Закону України „Про запобігання корупції“ від 14 жовтня 2014 року № 1700–VII зі змінами (далі – Закон № 1700), пункт 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України «Про внесення змін до Закону України „Про запобігання корупції“ щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції» від 15 грудня 2020 року № 1079–IX (далі – Закон № 1079).

1.1. Статтею 51⁴ Закону № 1700, яка регламентує питання моніторингу способу життя суб'єктів декларування, встановлено:

„1. Національне агентство здійснює вибірковий моніторинг способу життя суб'єктів декларування з метою встановлення відповідності їх рівня життя наявним у них та членів їх сім'ї майну і одержаним ними доходам згідно з декларацією особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подається відповідно до цього Закону.

2. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування здійснюється Національним агентством на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із медіа та інших відкритих джерел інформації, яка містить відомості про невідповідність рівня життя суб'єктів декларування задекларованим ними майну і доходам.

3. Порядок здійснення моніторингу способу життя суб'єктів декларування визначається Національним агентством у порядку, передбаченому частиною дев'ятою статті 12 цього Закону.

Моніторинг способу життя здійснюється із дотриманням законодавства про захист персональних даних та не повинен передбачати надмірного втручання у право на недоторканність особистого і сімейного життя особи.

4. У разі встановлення невідповідності рівня життя суб'єкта декларування задекларованим ним майну і доходам Національним агентством надається можливість суб'єкту декларування протягом десяти робочих днів надати письмове пояснення за таким фактом.

Національне агентство повідомляє суб'єкту декларування про результати здійсненого щодо нього моніторингу способу життя протягом п'яти днів з дня його завершення.

У разі виявлення за результатами моніторингу способу життя ознак корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, Національне агентство інформує про них спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.

5. Особливості моніторингу способу життя суддів, суддів Конституційного Суду України встановлюються статтею 52² цього Закону“.

Статтею 52² Закону № 1700 передбачено:

„1. Порядок здійснення повної перевірки декларації, поданої суддею, суддею Конституційного Суду України, моніторингу способу життя судді, судді Конституційного Суду України визначається Національним агентством за погодженням відповідно Вищої ради правосуддя або зборів суддів Конституційного Суду України. Такий порядок не може встановлювати особливості здійснення повної перевірки декларації, поданої суддею, суддею Конституційного Суду України, моніторингу способу життя судді, судді Конституційного Суду України, не передбачені цим Законом.

2. Під час повної перевірки декларації, поданої суддею, суддею Конституційного Суду України, моніторингу способу життя судді, судді Конституційного Суду України Національне агентство невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня з дня початку такої перевірки або моніторингу

способу життя інформує про це відповідно Вищу раду правосуддя або Голову Конституційного Суду України.

3. Довідку за результатами повної перевірки декларації, поданої суддею, суддею Конституційного Суду України, моніторингу способу життя судді, судді Конституційного Суду України погоджує Голова Національного агентства або його заступник.

4. Будь-який незаконний вплив, тиск або втручання у діяльність судді, судді Конституційного Суду України під час повної перевірки декларацій, моніторингу способу життя забороняється.

5. У разі наявності ознак незаконного впливу, тиску або втручання у діяльність судді, судді Конституційного Суду України під час повної перевірки декларації, моніторингу способу життя суддя, суддя Конституційного Суду України невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня з дня, коли судді стало відомо про наявність таких ознак, повідомляє про це відповідно Вищій раді правосуддя або зборам суддів Конституційного Суду України.

6. Вища рада правосуддя, збори суддів Конституційного Суду України розглядають таке повідомлення та можуть протягом десяти робочих днів з дня його отримання внести Голові Національного агентства обов'язкове для розгляду подання про усунення порушень, виявлення та притягнення до встановленої законом відповідальності осіб, якими вчинено дії або допущено бездіяльність, що порушує гарантії незалежності суддів, суддів Конституційного Суду України під час здійснення повноважень Національного агентства.

Голова Національного агентства забезпечує розгляд такого подання, усунення порушень та протягом десяти робочих днів з дня отримання подання інформує Вищу раду правосуддя, збори суддів Конституційного Суду України про рішення, прийняті за результатами його розгляду.

7. Уповноважена особа Національного агентства, яка вчинила дії або допустила бездіяльність, що порушує гарантії незалежності суддів, суддів

Конституційного Суду України, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку“.

Згідно з пунктом 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону № 1079 „Національне агентство з питань запобігання корупції у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом розробляє проекти порядків здійснення повної перевірки декларації, поданої суддею, суддею Конституційного Суду України, моніторингу способу життя судді, судді Конституційного Суду України та надає їх на погодження Вищій раді правосуддя та зборам суддів Конституційного Суду України, які протягом місяця з дня їх отримання погоджують такі проекти порядків“ (абзац перший); «в іншому випадку, за відсутності відповідного погодження протягом строку, встановленого абзацом першим цього пункту, Національне агентство з питань запобігання корупції здійснює повну перевірку декларацій, поданих суддями, суддями Конституційного Суду України, а також моніторинг способу життя судді, судді Конституційного Суду України безпосередньо у порядку, визначеному Законом України „Про запобігання корупції“» (абзац другий).

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається таке.

Вищий антикорупційний суд вироком від 5 лютого 2024 року визнав Заявника винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 366² Кримінального кодексу України, призначив йому покарання у вигляді штрафу в розмірі 2600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 44 200 грн, із позбавленням права обіймати посади, пов’язані зі здійсненням функцій представника влади в органах судової влади, на строк один рік та на підставі пункту 1 частини першої статті 49, частини п’ятої статті 74 Кримінального кодексу України звільнив Заявника від призначеного покарання у зв’язку із закінченням строків давності.

За обставин, детально викладених у вирокі, Заявника визнано винуватим у тому, що він, будучи суддею Васильківського міськрайонного суду Київської області – суб'єктом декларування відповідно до підпункту „г“ пункту 1 статті 3 Закону № 1700, у березні 2021 року подав щорічну декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за 2020 рік, до якої умисно вніс завідомо недостовірні відомості, а саме не зазначив квартиру та два машиномісця (на загальну суму 5 057 516,37 грн).

Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду, погодившись із доведеністю вини Заявника, ухвалою від 17 грудня 2024 року, залишеною без зміни постановою Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 21 серпня 2025 року, залишила апеляційну скаргу захисника Заявника без задоволення, а вирок Вищого антикорупційного суду від 5 лютого 2024 року – без зміни.

Заявник стверджує, що оспорювані приписи Закону № 1700, Закону № 1079 „дозволяють органу виконавчої влади (НАЗК) фактично перевіряти та здійснювати вплив на суддів та судову гілку влади в цілому“, а їх неконституційність спричинила порушення його „права на заборону впливу на мене як на суддю з боку будь-яких осіб, гарантованого ч. 2 ст. 126 Конституції України“; „крім того, здійснення НАЗК моніторингу способу життя суддів на підставі повноважень, що суперечать Конституції України, призводить до порушення гарантій, передбачених статтею 32 Конституції України, згідно з якою ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, прямо передбачених Конституцією України“.

3. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове

клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих приписів), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим, зокрема, статтею 55 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

3.1. Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України висновує, що в розумінні частини першої статті 55, абзацу першого частини першої статті 56, пункту 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ остаточним судовим рішенням у справі Заявника є постанова Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 21 серпня 2025 року.

3.2. Із матеріалів справи вбачається, що приписи статті 51⁴ Закону № 1700, пункту 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону № 1079 в остаточному судовому рішенні у справі Заявника не були застосовані; Верховний Суд взагалі не згадував цих норм у постанові від 21 серпня 2025 року.

Отже, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України вважає, що є підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у справі щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 51⁴ Закону № 1700, пункту 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону № 1079 згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

3.3. Оцінюючи доводи Заявника щодо застосування в його справі статті 52² Закону № 1700, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України встановила, що зазначена норма Закону № 1700 не була предметом правозастосування ні органом досудового розслідування, ні судами апеляційної

та касаційної інстанцій. Верховний Суд у постанові від 21 серпня 2025 року констатував, що у провадженні не здійснювався моніторинг способу життя судді у порядку статті 52² Закону № 1700, а Національне антикорупційне бюро України не вживало відповідних заходів. У справі Заявника застосовано лише норми кримінального процесуального законодавства та спеціального законодавства щодо виявлення та доведення необґрунтованих активів.

З огляду на наведене Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України дійшла висновку, що стаття 52² Закону № 1700 не була застосована в остаточному судовому рішенні у справі Заявника.

3.4. Відповідно до пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих приписів) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону.

Невідповідність Конституції України статті 52² Закону № 1700, на думку Заявника, полягає в тому, що її застосування до суддів фактично призводить до порушення приписів частин першої, другої статті 126 Конституції України, за якими „незалежність і недоторканність судді гарантуються Конституцією і законами України“ (частина перша); „вплив на суддю у будь-який спосіб забороняється“ (частина друга). Фактично Заявник висловлює незгоду із чинним законодавчим регулюванням процедур визнання активів судді необґрунтованими та збору доказів у кримінальному провадженні, зокрема повноваженнями Національного антикорупційного бюро України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в цій сфері, що визначені Цивільним процесуальним кодексом України, Кримінальним процесуальним кодексом України тощо. До того ж Заявник не розкрив логічного зв'язку між статтею 52² Закону № 1700 і відповідними приписами

Основного Закону України та не зазначив, яке з гарантованих Конституцією України прав людини зазнало порушення внаслідок застосування статті 52² Закону № 1700 в остаточному судовому рішенні у його справі.

Стверджуючи про „порушення основоположних прав і свобод людини, гарантованих статтею 32 Конституції України“, Заявник не навів жодних аргументів на підтвердження того, що його права на недоторканість особистого та сімейного життя, на захист конфіденційної інформації, гарантовані частинами першою, другою статті 32 Основного Закону України, порушено статтею 52² Закону № 1700, а отже, не обґрунтував тверджень щодо її неконституційності, чим не дотримав вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Отже, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України вважає, що наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) статті 52² Закону № 1700 згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Ковбея Максима Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) статей 51⁴, 52² Закону України „Про запобігання корупції“ від 14 жовтня 2014 року № 1700–VII зі змінами, пункту 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України «Про внесення

змін до Закону України „Про запобігання корупції“ щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції» від 15 грудня 2020 року № 1079–IX на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**